

JAK SPORZĄDZIĆ BIBLIOGRAFIĘ ZAŁĄCZNIKOWĄ DO PREZENTACJI MATURALNEJ

Prezentowany materiał stanowi pomoc dla uczniów przygotowujących się do nowej matury. Opracowany został w oparciu o nowe normy *PN-ISO 690:2002 (dla książek i czasopism)* oraz *PN-ISO-2:1999 (dla dokumentów elektronicznych)*. Zastosowano pewne uproszczenia terminologiczne mając na względzie czytelność materiału.

Bibliografia załącznikowa - (literatura przedmiotu, wykaz źródeł) zawiera skrócone opisy bibliograficzne dokumentów, na które powołuje się autor pracy (cytowanych lub tylko związanych z tematem). Sporządza się ją dla ukazania warsztatu naukowego wykonanej pracy. Pozwala ocenić znajomość tematyki i oryginalność pracy. Jest dla czytelnika źródłem informacji o innych opracowaniach na dany temat.

Bibliografię umieszcza się na końcu pracy.

Ze względu na czytelność wykazu (szczególnie przy większej ilości książek i artykułów) dobrze jest pogrupować opisy.

Układ bibliografii jest umowny i może wyglądać np. tak:

1. Literatura podmiotu (omawiane w pracy utwory literackie)
2. Literatura przedmiotu (opracowania ogólne i szczegółowe : książki, artykuły)

W obrębie poszczególnych grup obowiązuje alfabetyczna kolejność opisów.

Dokumenty najczęściej uwzględniane w bibliografii załącznikowej:

I. Dokumenty drukowane

1. Książki
2. Fragmenty (rozdziały) w książkach
3. Artykuły w czasopismach

II. Dokumenty elektroniczne

1. Elektroniczne książki, bazy danych, programy komputerowe
2. Fragmenty w elektronicznej książce, bazie danych lub programie komputerowym
3. Artykuły w elektronicznych czasopismach

OPIS BIBLIOGRAFICZNY

Opis bibliograficzny to uporządkowany zespół danych o książce (artykule itp.), służący do jej identyfikacji

Nowe normy opisu bibliograficznego:

- wprowadzają obowiązek podawania ISBN. (Poprzednio ISBN nie był elementem obowiązkowym opisu bibliograficznego, dlatego nawet w nowych książkach i czasopismach spotykamy bibliografie załącznikowe bez ISBN
Uwaga : Książki wydane przed 1980 r. nie posiadają ISBN)
- elementem nieobowiązkowym (fakultatywnym) jest miejsce wydania
- dopuszczają dowolność interpunkcji czyli poszczególne elementy opisu oddziela się **dowolnymi znakami** interpunkcyjnymi (np. kropką, przecinkiem, średnikiem, dwukropkiem itd.) **Obowiązuje jednak absolutna konsekwencja w raz przyjętym sposobie zapisu (!)**

OPIS KSIĄŻKI

Elementy obowiązkowe są zapisane pogrubioną niebieską czcionką, elementy nieobowiązkowe – czarną kursywą.

Elementy obowiązkowe i *fakultatywne*

- **Autor /Autorzy**
- **Tytuł**
- *Opowiedzialność drugorzędna (redaktor – w pracy zbiorowej, autor opracowania)*
- **Wydanie**
- *Miejsce wydania, wydawca*
- **Rok wydania**
- *Objętość (liczba stron, dla książek wielotomowych - liczba woluminów)*
- *Seria*
- *Uwagi*
- **ISBN**

Schemat opisu (tylko elementy obowiązkowe, interpunkcja dowolna)

Autor : Tytuł książki .Wydanie . rok wydania . ISBN
--

Przykłady :

W przykładach podano oprócz elementów obowiązkowych również wybrane elementy fakultatywne - miejsce wydania i wydawcę

a) **książka 1, 2, lub 3 autorów**

Hutnikiewicz A.: Młoda Polska. Wyd. 3. Warszawa. Wydawnictwo Naukowe PWN. 1997. ISBN 83-01-11394-4

Kwiatkowski J.: Literatura dwudziestolecia. Warszawa. Wydawnictwo Naukowe PWN. 1990. ISBN 83-01-09928-3

Witkowska A., Przybylski R.: Romantyzm. Wyd. 2. Warszawa. Wydawnictwo Naukowe PWN. 1997. ISBN 83-01-12108-4

b) **praca zbiorowa**

Jan Kochanowski i epoka renesansu. Red. T.Michałowska. Warszawa. PWN. 1984 ISBN 83-01-05171-X

Poznawanie Miłosza. Red. J.Kwiatkowski. Kraków. Wydawnictwo Literackie. 1985. ISBN 83-08-00897-6

Style zachowań romantycznych. Red. M.Janion. Warszawa. PIW. 1986. ISBN 83-06-01265-8

OPIS FRAGMENTU KSIĄŻKI

Opisem fragmentu jest też opis wiersza lub opowiadania ze zbioru jednego autora

Elementy obowiązkowe i fakultatywne

- **Autor**
- **Tytuł**
- **Wydanie**
- *Odpowiedzialność drugorzędna*
- *Miejsce wydania, wydawca*
- **Rok wydania**
- **Tytuł fragmentu (np. wiersza)**
- **Strony, na których fragment jest zamieszczony**

Schemat opisu

Autor : Tytuł książki . Wydanie . <i>Miejsce wydania</i> . <i>Wydawca</i> . rok wydania . Tytuł . Strony

Przy opisie fragmentu książki - ISBN nie jest obowiązkowy.

Przykłady:

Gałczyński K.I. : Poezje. T.1. Warszawa. Czytelnik. 1979. Koniec świata. s. 52

Herbert Z.: 89 wierszy. Kraków. a5. 1998. Przesłanie Pana Cogito. s. 94

Hutnikiewicz A.: Młoda Polska. Wyd. 3. Warszawa. Wydawnictwo Naukowe PWN. 1997. s. 75-83

Kwiatkowski J.: Literatura dwudziestolecia. Warszawa. Państwowe Wydawnictwo Naukowe. 1990. s. 402-403

Witkowska A., Przybylski R.: Romantyzm. Wyd. 2. Warszawa. Wydawnictwo Naukowe PWN. 1997. s. 328-331

Żeromski S. : Wybór opowiadań. Wyd. 2 zm. Wrocław. Zakład Narodowy im. Ossolińskich. 2003. Zmierzch. s. 44-56

OPIS FRAGMENTU PRACY ZBIOROWEJ

Opisem fragmentu jest też opis wiersza lub opowiadania zawarty w antologii (wyborze dzieł wielu autorów)

Elementy obowiązkowe i fakultatywne

- Autor fragmentu
- Tytuł fragmentu
- **W**
- Tytuł pracy zbiorowej
- Redaktor
- Wydanie
- miejsce wydania, wydawca
- Rok wydania
- **Strony** (na których fragment jest zamieszczony)

Uwaga: Informacje o autorze i tytule fragmentu oddziela się od informacji, gdzie ów fragment został zamieszczony, używając wyrazu: **W**

Przykłady:

Barańczak S.: Język poetycki Czesława Miłosza. W: Poznawanie Miłosza. Red. J. Kwiatkowski. Kraków. Wydawnictwo Literackie. 1985. s. 419-445

Kapełuś H.: Ludowość w twórczości Kochanowskiego. W: Jan Kochanowski i epoka renesansu. Red. T. Michałowska. Warszawa. 1984. s. 250-262

Stanisz M.: Cyprian Kamil Norwid Fortepian Szopena. W: Poezja polska od romantyzmu do dwudziestolecia międzywojennego. Red. A. Kowalczykowa. Warszawa. Stentor. 1999. s. 97-113

opis

wiersza – Stachura E.: Wielki testament. W: Od Kochanowskiego do Szymborskiej. Wybór Marek Wawrzkiwicz. 1999. s. 380-381

OPIS ARTYKUŁU Z CZASOPISMA

Elementy obowiązkowe

- Autor artykułu
- Tytuł artykułu
- Tytuł czasopisma
- Lokalizacja (rok, numer zeszytu, strony)

Schemat:

Autor artykułu : Tytuł artykułu . "Tytuł czasopisma ". rok numer czasopisma numery stron

Przykłady:

**Kalewska A.: Humanizm i ironia Jose Saramago. „Twórczość”. 1999 nr 1
s. 125-130**

**Knysz-Tomaszewska D.: Poeta i malarz w młodopolskim ogrodzie radosnym.
„Polonistyka”. 1997 nr 1 s. 10-16**

**Sybilska K.: Dwie interpretacje Białoszewskiego. „Polonistyka”. 1996 nr 8
s. 550-553**

OPIS BIBLIOGRAFICZNY WYWIADU

Elementy obowiązkowe

- Autor wywiadu (osoba udzielająca wywiadu)
- Tytuł wywiadu
- **Rozm. przepr.**
- Imię i nazwisko osoby przeprowadzającej wywiad
- Tytuł czasopisma
- Lokalizacja (rok, numer zeszytu, strony)

Schemat:

Autor wywiadu : Tytuł wywiadu. Rozm. przepr. Imię i nazwisko osoby przeprowadzającej wywiad. "Tytuł czasopisma". rok numer czasopisma numery stron

Przykłady:

Herbert Z.: Sztuka empatii. Rozm. przepr. Renata Gorczyńska. „Zeszyty Literackie” . 1999 nr 4 s. 156-165

Kaczmarek J.: Za dużo czerwonego. Rozm. przepr. Jolanta Piątek. „Odra”. 2001 nr 12 s. 26-32

Miłosz Cz. : Prywatność czyli użyteczność. Rozm. przepr. Andrzej Zawada „Nowe Książki”. 1997 nr 8 s. 7-9

OPIS BIBLIOGRAFICZNY RECENZJI

Elementy obowiązkowe

- Autor dzieła recenzowanego
- Tytuł dzieła recenzowanego
- Wydanie
- Rok wydania
- **Rec.**
- Imię i nazwisko autora recenzji
- Tytuł recenzji
- Tytuł czasopisma
- Lokalizacja (rok, numer zeszytu, strony)

Przykłady:

Masłowska D.: Wojna polsko-ruska pod flagą biało-czerwoną. 2002. Rec. Mariusz Wawrzyniak. „Szkice Humanistyczne”. 2003 nr 3/4 s. 187-193

Tryzna T.: Panna Nikt. Wyd. 2. 1995. Rec. Anna Legeżyńska. „Polonistyka”. 1996 nr 5 s. 303-305

Tokarczuk O.: Prawiek i inne czasy. 1996. Rec. Marcin Cieński . „Odra”. 1996 nr 11 s. 116-118

DOKUMENTY ELEKTRONICZNE

Autor /Autorzy

Tytuł

Nośnik – podaje się w nawiasie kwadratowym typ np. [online], [CD-ROM]

Wydanie (wersja, miejsce wydania, wydawca, rok wydania, data aktualizacji)- o ile można ustalić

Warunki dostępu – dla dokumentów online

Przykłady:

Borkowska G.: Pisarki polskie – rekonosans na koniec stulecia [online]. [dostęp 4 stycznia 2005] Dostępny w: http://polska2000.pl/item2548_42_pl.html

Górka-Winter B.: Analiza i interpretacja wiersza – środki stylistyczne (1) [online]. [dostęp 14 lutego 2005]. Dostępny w: <http://eduseek.interklasa.pl/artykuly/arttykul/ida/3690>

Paszkowska D.: O dramacie [online]. [dostęp 4 marca 2004]. Dostępny w: <http://hamlet.pro.e-mouse.pl/uczen/index.php?id=dramat>

Język polski. Multimedialny program do samodzielnej nauki dla uczniów szkół średnich i maturzystów. [CD-ROM]. Warszawa. Edgar Multimedia. 2001

Filmy

Elementy obowiązkowe

- **Autor / Twórca**
- **Tytuł**
- *Opowiedzialność drugorzędna (reżyser)*
- **Wydanie**
- **Rok wydania**

Schemat

Tytuł filmu. Reżyser. Wydanie. rok wydania.

Dziewiąte wrota. Reż. R. Polański. Wersja pol. 1999

Ogniem i mieczem. Reż. J. Hoffman. 2001

Pan Tadeusz. Reż. A. Wajda. 2000

Dopuszcza się również traktowanie reżysera jako głównego twórcy filmu i podanie jego nazwiska na początku opisu w odpowiedzialności głównej, a po nazwisku zaleca się dodanie w nawiasach okrągłych skrótu „reż.”

Polański R. (reż.). Dziewiąte wrota. Wersja pol. 1999

Hoffman J. (reż.). Ogniem i mieczem. 2001

Wajda A. (reż.). Pan Tadeusz. 2000

Przykładowa literatura podmiotu

1. Gałczyński K.I. : Poezje. T.1. 1979. Koniec świata s. 52
2. Herbert Z. : 89 wierszy. 1998. Przesłanie Pana Cogito s. 94
3. Kochanowski J.: Treny. Wyd. 15 zm. 1986. ISBN 83-04-02090-4
4. Mickiewicz A.: Grażyna. 1979
5. Mickiewicz A : Pan Tadeusz. 1997. ISBN 83-86868-45-7
6. Pan Tadeusz. Reż. A. Wajda. 2001
7. Słowacki J.: Kordian. Wyd. 9. 1969
8. Żeromski S. Wybór opowiadań. Wyd. 2 zm. 2003. Zmierzch. s. 44-56

Przykładowa literatura przedmiotu

1. Borkowska G.: Pisarki polskie – rekonesans na koniec stulecia [online]. Dostępny w: http://polska2000.pl/item2548_42_pl.html
2. Drabarek B., Falkowski J., Rowińska I.: Słownik motywów literackich. 1998. ISBN 83-86075-72-4
3. Hutnikiewicz A.: Młoda Polska. Wyd. 3. 1997. s.75-83
4. Jan Kochanowski i epoka renesansu. Red. T. Michałowska. 1984. ISBN 83-01-05171-X
5. Knysz-Tomaszewska D.: Poeta i malarz w młodopolskim ogrodzie radosnym. „Polonistyka”. 1997 nr 1 s.10-16
6. Kwiatkowski J.: Literatura dwudziestolecie. 1990. s. 402-403
7. Michałowska T.: Średniowiecze. 1995. ISBN 83-01-11452-5
8. Paszkowska D.: O dramacie [online]. Dostępny w: <http://hamlet.pro.e-mause.pl/uczen/Index.php?id=dramat>
9. Style zachowań romantycznych. Red. M.Janion. 1986. ISBN 83-06-01265-8
10. Sybilska K.: Dwie interpretacje Białoszewskiego. „Polonistyka”. 1996 nr 8 s. 550-553
11. Świąch J.: Literatura polska w latach II wojny światowej. 1997. ISBN 83-01-12118-1
12. Witkowska A., Przybylski R.: Romantyzm. Wyd. 2. 1997. s. 328-331